

AHOL MINDEN PÁNCÉLT LE TUDUNK TENNI

Andok Mónika – dacára annak, hogy tudományos sikereket ér el és tanszékvezető a Pázmányon – nem mondható kemény, feminista harcos alkatnak, talán mert négygyerekes anya. Férjét pár hónappal ezelőtt Ádám-díjra jelölte, és **Udvarhelyi Miklós** – mint a feleségét példaértékűen támogató férfiember – meg is kapta az elismerést. Az első meglepetés akkor ér, amikor kiderül, hogy Almádiban, ahol az interjú készül, nem nyaralnak, hanem ott élnek.

◆ „Nagy szükségem van a másfél óra autózásra Almádi, pontosabban Vörösberény és Budapest között. Ilyenkor nincs körülöttem nyüzsgés, átgondolom a napot, a fontos dolgaimat” – mondja Mónika az autóban, a vonatállomástól a házuk felé vezető úton. Tágas nappalin át a hátsó kertbe érkezünk, ahol le is telepedünk az utcától elzárt, otthonos teraszon. Miklós kezdi közös történetüket, amely egy szociológia kurzuson indult Szegeden, a JATE-n.

Miklós: Ő bölcsész volt, én jogász. Katona tanár úr később romantikusan úgy fogalmazott: a jegyzetek fölé hajolva indult a szerelem. Az élet persze nem csak romantika, ahhoz, hogy az ember valamit megvalósítson, nagyon pontosan meg kell határozni a feladatot. Amikor megismertem a feleségemet, azt láttam, hogy ez a nő teljesen rendben van, jól is néz ki, lehet rá számítani, és meglehetősen okos. Elkezdtem hinni abban, hogy ő lesz a gyerekeim anyja, mérlegettem, mi az, amit a Jóisten majd számonkérhet rajtam, meghatároztuk a keretrendszer, amelyben a közös küldetésünket megvalósíthatjuk. Persze a döntéseket az ember racionálisan végiggondolja, de nem feltétlenül racionálisan hozza meg.

– **A tervezgetéskor volt elképzelésetek a nagycsaládról?**

Mónika: Az első pillanattól tudtuk, hogy négy gyereket szeretnénk.

Miklós: Nekem volt két testvérem, de Mónika egyke.

- Akkor ehhez bátorság kellett...

Miklós: A feleségem nagyon bátor nő.

Mónika: Amikor az ember egy szál jólnevelt kislánként él egy családban, minden kiszámítható, rendezett, talán kicsit unalmas is. Ez azt is jelenti, hogy ha ötkor el kell indulni valahová, akkor ötkor nem kell még két családtagot hajkurászni a házban. Ezt eleinte nem is értettem, nagy merevség volt bennem. Ma már elfogadom, hogy az Udvarhelyi időszámítást egy kis ráhagyással kell értelmezni. De sokáig volt bennem szégyenérzet, amiért mindenholnan elkésünk.

- A négygyerekes tervek hogy hatottak Mónika szakmai elképzeléseire? Egyáltalán hogy kerültél tudományos területre?

Mónika: Az első médiatörvény előtt induló kommunikáció szakos évfolyamban végeztem. Mi még nem a bulvár-médiában láttuk a jövőnket. A rendszerváltás utáni évek boldogságában a közszolgálati oknyomozó újságírára,

egy BBC típusú modellre képeztek minket. Nem véletlen, hogy abból a pár évfolyamból kevesen maradtunk a pályán, a kereskedelmi média által kirajzolt lehetőségekkel én sem tudtam azonosulni. A hatalmat szemmel tartó klasszikus, kapuőri szerepre készültünk – persze így utólag visszanézve volt ebben valami naivitás, de mi egy diktatórikus rendszerből jöttünk ki éppen. A pályát elkezdve azt is láttam, hogy nagycsalád mellett nem lehet ezt a szakmát csinálni, és jobban szerettem volna nagycsaládot, mint újságírói, tévés karriert. Közben arra is felfigyeltem, mennyivel több van a média-, kommunikációtudományban, mint amit mi tanultunk az újságíráshoz. Amikor végeztem, épp elindította Horányi Özséb a doktori képzést, ezért évkihagyás nélkül tudtam folytatni Pécsen.

- Úgy terveztél, hogy a tudományos munkát otthon is lehet végezni, például éjszaka, ha alszanak a gyerekek?

Mónika: Nem. Egy érdekes biológiai probléma, hogy vashiányos vagyok, ezért legkésőbb fél tízkor elalszom.

Miklós: Én viszont nem vagyok vashiányos...

Mónika: Ő viszont hajnali kettőig bírja. Ezért mi nehezen tudunk esti programot szervezni. De szerintem a legtöbb kisgyerekes szülő csalódik, amikor azt tervezi, hogy majd, ha a gyerekek alszanak, ő dolgozik, hiszen addigra már ő is fáradt. Egyszer függőnymosás és -fölcsíptetés közben – amikor a nagyok két-háromévesek lehetnek – áll össze bennem a kép, hogy sosem lesz több időm. Vagy kiszorítom ebből, vagy ezeket az álmokat el kell engedni. Nagyon sok nő, ahogy én is, kotlósszerű édesanya...

Miklós: De hát ezért vettelek feleségül! (nevet)

Mónika: Miklósnak szinte erővel ki kellett lendítenie az anyaszerepből, amelyben élek, és jól is érzem magam, hogy a munkámban is elinduljak.

Miklós: Voltak terveink, de nem terveztünk mindent meg előre, viszont soha nem akartuk a saját álmainknak alárendelni a másik elképzeléseit. Én tanultam féléveket külföldön is.

– Nem lehetett könnyű kisgyerekekkel itthon maradni.

Mónika: Nem annyira könnyű. Az egész gyereknevelés nem az. Az egyetemen megszoktam, hogy megírok egy dolgozatot, és jön az eredmény, a visszajelzés. Az elején sokkoló volt, hogy a gyereknevelésnél a visszaigazolás 5–10 év múlva jön. A barátnőm úgy fogalmazott, hogy az elején már annak is örül az ember, ha az anyagcseréjüket rendben tartja. Persze voltak kétségbeesett pillanataim. Az első két gyerek között nagyon kicsi a különbség, el nem tudtam képzelni, mit fog a nagyobbik csinálni, amíg a kicsit fürdetem. De ez az érzés, hogy „nekem most milyen rossz, milyen nehéz”, nagyon könnyen spirállá változik és lehúzó. Miklós abban nagyon jó, hogy mindezt már a nonverbális jelekből érzékeli, és azonnal vissza tud rántani. Mert persze, ahogy a nők többsége, én is duzzogtam, és nem mondtam el, mi a problémám, vártam, hogy kitalálja. Ő tanított meg, hogy ezeket nevének nevezzem, és nagyon fontos, hogy sose sópörte le ezeket mint apróságokat, amelyekkel nem kell foglalkozni.

– A távollétek idején mindig megbíztatok egymásban?

Mónika: Még a házasságunk előtt Miklós élt Finnországban, és egyszer csak megjelent egy nő Finnországból. Akkor megértettem, hogy bár sokat utazott, és engem is sok helyre magával vitt, oda miért nem. Vagy például az olasz utcákon sóhajtozva ment, hogy Marietta, Marietta... De ezt a humor szintjén megbeszéltük. Nyilván a nőkben mindig benne van a kisördög,

hogy miközben én itt szépen lefektetem a gyerekeket esténként, ő ki tudja, mint csinál éppen... Erre persze rá lehet kérdezni, ha az embert nyugtalanítja, de a gyanú kritikus szintjén soha nem lendültünk át.

Miklós: Van egy barátunk, aki úgy járt, hogy Londonba utazott hivatalosan, de gyanúsán lebarnulva tért vissza. Nálunk elég sok szabadsága van a másoknak, nincs folyamatos ellenőrzés, nem hívogatjuk egymást óránként.

Mónika: Azt is érdemes látni, hogy egy férfi hogy reagál a környezetében lévő szép nőkre, mert az sokat elmond egy kapcsolatról. Nekünk az is sokat segít, hogy őszintén örülünk egymás sikereinek, annak is, ha ez utazással jár. Miklós lendületet ad, amihez kell...

Miklós: ...a sok vas...

Mónika: ...igen, az is, meg hogy ismerjen engem és lássa a céljaimat, mert kívülről jobban fel tudja mérni a helyzeteket, az esélyeket. Néha az ember saját magával nem elégedett, a nők eleve kritikusabbak magukkal.

– Nem a kibic bátorsága ez?

Mónika: Ő nem kibic az életemben, hanem inkább egy jókor lökést adó menedzser, mert mindig segít. Amikor például repülés előtt Kuala Lumpur repterét vizionáltam, ahogy ott kóválygok, és majd valami sejknek a háremébe – ha nem is feleségként, mert már nem vagyok olyan fiatal, de dajkaként – beszípkáznak, annyit mondott, hogy higgyem el, sok lány elindul manapság rajtam kívül is, például Dubaiba, és mind oda is érnek. Amikor a gyerekek kicsik, akkor nyilvánvaló, hogy a férj tud többet utazni, dolgozni, de megvan az a hallgatóságos ígéret, hogy eljön a feleség ideje is. Hogy megteremtjük a lehetőséget a feleség hivatásához, sikereihez is. Csak sok házasság ezt már nem tudja kívárni.

Miklós: Ha egyedül vagyunk, aggódunk, ha nem vagyunk egyedül, nem aggódunk, aztán sokszor akkor is aggódunk, ha nem vagyunk egyedül – ettől még a feladatkiírás ugyanaz, és a keretek nem változnak. Ha mindezt szem előtt tartja az ember, akkor olyan nagyon nagy hülyeséget nem csinálhat.

– Mindezt úgy vezetted le, mint két szerződő fél kapcsolatát.

Miklós: Tudtam, hogy ha nekünk közös feladatunk van az életben, kutyakötelességem, hogy a társam boldogságára folyamatosan figyeljek. Arra, hogy ma is, holnap is boldog legyen, még akkor is, ha holnap ehhez más kell, mint ma.

KUTYAKÖTELESSÉGEM, HOGY A TÁRSAM BOLDOGSÁGÁRA FOLYAMATOSAN FIGYELJEK, ARRÁ, HOGY MA IS, HOLNAP IS BOLDOG LEGYEN, MÉG AKKOR IS, HA HOLNAP EHHEZ MÁK KELL, MINT MA.

Mónika: Miklós tényleg minden másnap megkérdezi, hogy boldog vagyok-e, ha nem is mindig ezekkel a szavakkal. Ilyenkor elmondhatom a legapróbb dolgokat is, például, hogy elromlott a kávéfőző, és meg kellene javítani, és beszélek arról is, ha valami mélyen nyugtalanít.

Miklós: Azért az világos volt az első perctől kezdve, hogy az embernek először magát kell kifacsarnia, nem a másakra várni. A saját felelősségünk számbavétele mindig az első.

– Belefér ebbe a romantika is?

Mónika: Mindketten nagyon elfoglaltak vagyunk, ezért néha szállodákban és éttermekben találkozunk. Amikor mondom, hogy érkezik majd a férjem is, a recepciós arcán kaján mosoly suhan át. Ezek a kis összekacsintások a fiatalság frissességét hozzák a kapcsolatunkba.

– A Balatonhoz ilyen közel egész nyáron nyaraltok?

Mónika: Inkább nyaraltatunk. A barátnőm szokta mondani viccesen, hogy „bejöttünk egy pohár vízre, mert olyan éhesek vagyunk, hogy azt sem tudjuk, hol fogunk aludni.” De ezt hihetetlen örömmel csináljuk. A gyerekek barátai is sokat vannak nálunk.

Miklós: Azért tegyük hozzá, hogy nekünk az utóbbi 10-11 évben kényelmes és jó életünk volt, meglehetősen komoly szabadságunk van a munkánkban. Nem tudom, mindez hogy működne nyomás alatt, megalkuvásokkal, komoly lelki stresszrel.

– A tanszékvezetői és jogász-vállalkozói munkát sok stresszel is meg lehet élni. Más titka is lehet ennek, nem?

Mónika: Nagyon hálás vagyok azért, hogy mindegyik férfi főnökömhöz odamehettem, hogy gyermeket várok, és soha nem kellett megélnem a félelmet, hogy emiatt elveszíthetem a munkámat. A nők tudják mérlegelni, mi az a szint a karrierben, amit már csak úgy lehet fenntartani, hogy haza kellene hozni nemcsak a munkát, de

a feszültséget is. Én is pontosan tudom, mi az, amit már nem vállalok, mert a család rovására menne. Miklós lelki alkatában is nagyon erősen jelen van a felelősségvállalás. Amikor 35 éves volt, egy olyan idézetet választottam neki, amelyet Márai az édesapjának írt. Arról szól, hogy a lelke úgy tartotta a családot, mint egy dús lombú fa a madarakat. Távollétei ellenére Miklós nagyon jelen van a gyerekek életében, sőt, néha sok is, mert ő a szigorúbb, a számonkérőbb szülő kettőnk közül.

Miklós: Ez is fontos tudás, hogy mikor vagyok sok, és akkor le kell állni, el kell menni.

Mónika: Ahogy az is, hogy a vitáinkat nagyon gyorsan lezárjuk érzelmileg, és tudunk a problémákról racionálisan beszélgetni, nem az a célunk, hogy a másikat legyőzzük, megbántuk, hanem az, hogy megoldjuk a problémát.

Miklós: Ezt az üzleti életben nagyon megtanultam.

Mónika: Ugyanakkor, ha az egyik fél nagyon üzletorientált, és megtanulja a sikeres, de kissé agresszív üzleti kommunikációt, azt az ajtó előtt kell hagyni, és nem szabad behozni a családba. Ebben Miklós nagyon jó.

Miklós: A családban minden páncélt, védekező eszközt le tudunk tenni, nem kell félnünk semmitől. A legnagyobb mágusnak is szüksége van erre, ezért a családot olyaná kell tenni, hogy a bizalomnak jó terepe lehessen. Ami még nagyon fontos, és eddig erről nem beszéltünk: egyetlen kapcsolati feladat megoldása sem megy anélkül, hogy az ember ne nézzen magába és ne kezdjen el imádkozni, hogy segítséget kapjon a szándék mellé.

Mónika: Ami még a hitünkből fakad, és nagyon előrevivő lehet a kapcsolatokban: nálunk nem fordulhat elő, hogy valakit évekig hibáztatunk. Nem vagyunk haragtartók. Azt is megtanultuk, hogy a lehető leghamarabb bocsánatot kell kérni, nem húzzuk bele a másikat játszmákba. Húszéves házások vagyunk, újabb és újabb típusú gondok elé állít az élet, de még a felénél sem tartunk, legalábbis reméljük. ♦

SZÖVEG –
BALKUNÉ SZÜCS EMESE tanácsadó pszichológus

SOROZAT –
A CSALÁD MESÉJE

KICSIK ÉS PICIK

A házaspárok gyakran elégedetlenek kapcsolatukkal a kisgyermekük nevelésének időszakában. Ha erős a szülők kötelességtudata, az új feladatok összetartják ugyan a családot, azonban a picikkel való foglalkozás és a családfenntartás komoly energiákat emészt fel. A férfi és női szerepek háttérbe szorulnak, ami csökkenti a felek egymás iránti támogatásának és a közös örömszerzésnek a lehetőségét.

- ◆ A jóképű és korábban mindig kedélyes Péter mostanában magába fordul. Már a környezete is észrevette újabban a borostás, mosolytalan arcának komorságát. „Ha ezt valaki előre közli, talán sosem vállalok családot” – fakad ki egy alkalommal. Zsófi megrökönyödő arckifejezése nem segíti a higgadt beszélgetés létrejöttét. Péter a dolgozószobába menekül a csalódottság vihara elől, Zsófi a fürdőszobában sír, miközben a gyerekek, a négyéves Tomi és a totyogó Luca az előszobában kergetőznek. „Hogy lehet ilyen lelketlen? Belőlem kiábrándult, az hagyján, de a gyerekei létét is megkérdőjelezi? És az én érzéseimmel ki törődik? Számít valamit az, amit én áldoztam fel?”

Kép: Getty/Images Hungary

OTTHON: FOGSÁG VAGY MENEDÉK

Az anyukák különböznek abban, mennyi ideig és hány gyerek mellett képesek megőrizni az otthon melegét. Néhányuknak egyetlen gyermek is éppen elég, és vele sem szeretnének három éven keresztül távol maradni a munkájuktól. Feszültséget okoz számukra a napok egyhangúsága, kalitkába zárt madárnak érzik magukat. Így nem nyújthatnak hitelesen biztonságos fészekmelegét gyermeküknek. Mások viszont igaz hivatásuknak tekintik az anyaságot, és kelleniük a kapcsolódni vissza a számukra idegen, családon kívüli kihívások világába. Legjobb, ha mindenki az igényeinek megfelelően választhat, és ehhez segítséget kaphat a család többi tagja mellett a társadalomtól is. Az elfogadáson és ítélkezésmertességen kívül elengedhetetlen a támogatórendszer kiépítése és rész munkaidős munkahelyek szorgalmazása.

BÖLCSŐDE VAGY ÓVODA?

A kutatások szerint nem jó ötlet az egy évnél fiatalabb gyermeket intézményes keretek közé adni. A csecsemőkori idején az *elsődleges gondozó* személyének állandósága meghatározó a későbbi fejlődésre nézve: a kötődés minősége és a bizalomra való képesség múlik ezen. A másfél-két éves totyogók nagyobb károsodás nélkül elfogadják a bölcsis gondozót, azonban a beszkokás ideje sokban múlik a kicsi temperamentumán, valamint az anyuka felkészültségén.

Az óvodák minicsoportjai két és fél éves kortól fogadják a szobatiszta gyerekeket. Utóbbi elvárás is mutatja, hogy nem való minden csöppségnek ilyenkor még a magasabb önállóságot és érettséget megkövetelő ovis nevelés. Jobban járnak, ha csak pár hónapra is, de inkább a megengedő, róluk babaként gondoskodó bölcsit választják számukra szüleik. Ilyenkor a társak jelenléte még mellékes, a gyerekek nem kezdenek el kötődni pajtásaikhoz.

Eleinte az állandó betegeskedés miatt sok odaadást igényelnek szüleiktől is, szinte minden második hetüket otthon töltik. Fontos az átmeneti időszakban a leválás fokozatossága és a türelem.

VISSZA A MUNKAERŐPIACRA

Az anyukák jelentős része érzi kiútnak a gyerekek miatti felfordulásból (az életciklusváltás kríziséből) a munka világába való visszakapcsolódást. Ha az anya stabil munkahelyről ment el szülni, könnyebb a helyzete, de a munkáltató és a munkatársak hozzáállása nem mindig

pozitív a kis-, illetve többgyermekes dolgozó nőkkal szemben. A beteg csemete mellett virrasztó, illetve folyamatosan tevékenykedő, kimerült anya nem tűnik tökéletes munkaerőnek. Bár a kisgyermekes nők általában határozottabban képviselik jogaikat, kiállnak azért, ami megilleti őket. Az eltérő életfázisban lévő kollégák sem feltétlenül megértőek, ami szintén nem segíti az anyuka visszailleszkedését.

Amennyiben új munkahelyet kell keresnie, a fiatalasszony problémák özönével találkozhat szemben magát, amelyekhez alkalmazkodni emberpróbáló feladat – ha pedig nem sikerül, az akár újabb krízist provokálhat a családban.

KI EZ A JÓ NŐ?

A férj könnyen meglepődhet, amikor a feleség tréningruha helyett nőnek öltözve, esetleg kisminkelve, trendi frizurával hagyja el a védett otthont és szab új irányt életének: a játszótéri anyatársak világából a munkahelyi pörgésbe. Ilyenkor érdemes észrevenni, sőt szóvá tenni a változást. Az évek óta szinte kizárólag anyaszerepben élő feleségek elbizonytalanodhatnak nőiségükben, és nem mindegy, ki erősíti meg őket ebben. A párkapcsolatnak jelentős lökést adhat, ha a férfi udvarlásával elismeri, segítőkészségével támogatja felesége újjászületését. Ha ő nem, lesz helyette más, aki megteszi.

MEGMÉRETVE

A párkapcsolat, a férj és feleség próbája ez az időszak. Sokan „könnyűnek” találják házasságukat, úgy érzik, magukra maradtak a problémáikkal, így inkább elválnak. Komoly elszántságra, állhatatosságra, felelősségvállásra van szükség az együtt maradáshoz. A tudatos szembenézés segítheti a megoldás megtalálását: időt szentelni a másikra, Péterhez hasonlóan kimondani a még oly súlyos érzéseket és szavakat, és ahogy Zsófi, kifejezni a fájdalmat és csalódást. De nem szabad elzárkózni a házastárs elől, hanem meg kell érteni az ő szempontjait is, építeni kell a kapcsolatot, szándékosan őrizve a férfi-női szerepeket. Fontos látni, hogy a nehézségek a családi életciklus sajátosságaiából és a tagok személyiségfejlődéséből adódnak, nem érdemes önmagunkat vagy a társunkat hibáztatni miattuk. A gyerekek növekedésével a megpróbáltatások is enyhülnek, átadva helyüket új kihívásoknak. Érdemes közösen – akár segítséget kérve – küzdeni és kitartani. ♦

Díjazzuk a családbarát médiát!

A Média a Családért-díj évek óta rangos elismerése azoknak az újságíróknak és szerkesztőknek, akik a nyomtatott, az elektronikus vagy online sajtóban következetesen kiállnak a családi élet értékei mellett. A díjat a Képmás szerkesztősége hívta életre 2007-ben, és a Média a Családért Alapítvány osztja ki.

Az évi 12 jelöltet nyolctagú szakmai zsűri választja ki a print és elektronikus médiamegjelenések közül. Az aktuális hónap győztesével interjút olvashatnak lapunkban.

Decemberben választjuk ki a **Média a Családért-díj** 2018 magyarországi és külhoni díjazottjait, akik 500 000 Ft jutalmat kapnak.

Bővebb információ: www.mediaacsaladert.hu, facebook.com/mediaacsaladert

SEGÍTSEN MEGTALÁLNI A HÓNAP JELÖLTJÉT!

Ajánljon olyan nyomtatott vagy elektronikus sajtóban megjelent, illetve rádióban, televízióban sugárzott anyagot, országos vagy határon túli médiából, amely a családot mint értéket jeleníti meg!

Javaslatát az info@mediaacsaladert.hu címre várjuk.

AZOK KÖZÖTT, AKIK A KRITÉRIUMOKNAK MEGFELELŐ JELÖLÉST (ÚJSÁGCIKKET, RÁDIÓ- VAGY TÉVÉMŰSORT, ONLINE TARTALMAT) KÜLDENEK NEKÜNK, HAVONTA KISORSOLUNK EGY AJÁNDÉKOT.

SZEPTEMBERI JELÖLT

Horváth Ágnes

Horváth Ágnes a Kossuth Rádió szerkesztő-műsorvezetője, egyebek mellett a „Napközben” készítésében is részt vesz. Régóta rádiós, korábban a Lánchíd Rádiónál is dolgozott, ottani műsora 2014-ben már megkapta a Média a Családért-díjat.

KIREPÜLÉS

A családi fészek elhagyása a gyerekek és a szülők életében egyaránt fontos mérföldkő, a pillanatot mégsem egyformán élék meg az érintettek. A témáról a Kossuth Rádió „Napközben” című műsorában beszélgettek **Pólus Enikővel**, a MeSeKő Mentálhigiénés Segítő Központ vezetőjével, valamint **Bedő Imrével**, a Férfiak Klubja alapítójával. Az adás a Média a Családért-díj szeptemberi jelöltje lett.

◆ A gyerekek kirepülése a családi fészekből minden szülőt foglalkoztat, a pillanatot a többség egyszerre várja félve és kíváncsian. Így van ezzel **Horváth Ágnes**, a műsor szerkesztője is, aki nagyobbacska kamaszokat nevel. Gyerekei 15 és 18 évesek, így a kirepülés időszaka még nem érkezett el, de már látja, milyen felnőtté válnak a gyerekei.

– Mindig csodálattal szemléljük, mi lesz a kicsiből, látjuk az önálló személyiségüket, és azt is, amit mintaként át tudunk nekik adni. A fiúknál közben azt is figyelgetjük, hogy fogják elbírní egy család terhét, hogyan fognak férfiként viselkedni. És persze elgondolkodik az ember azon is, mikor jön el az a pillanat, amikor már azt mondhatja: önállóak lettek a gyerekei – mondja Ágnes. Hozzáteszi, hogy **Horváth Szilárd** műsorvezetőnek két nagylánya van, épp a kirepülés előtt állnak, így a helyzetre ő is közvetlenül rálát. Az ide kapcsolódó kérdésekről vele is sokat beszélgettek, a téma hátterét már ez is megadta.

A szerkesztő nemrég egy olyan felmérést is olvasott, amely szerint a magyar fiatalok viszonylag későn hagyják el a családi fészket. Mint mondja, könnyű erre azt mondani, hogy azért, mert ezt korábban nem tehetik meg – de ennek oka akkor sem lehet pusztán az, hogy nem tudnak otthont önállóan fenntartani. Ez ugyanis soha nem volt egyszerű. Ágnes szerint a késői kirepülés nem is biztos, hogy gond, hiszen azt is mutatja: a fiatalok kötődnek a családjukhoz, érzik a fontosságát. A műsorban emiatt próbálták körvonalazni, hogy hol vannak azok a határok, amelyeknél a fiataloknak önállóvá kell válniuk, amelyeknél apává vagy anyává kell érniük. Végignézték, mi kell ahhoz, hogy a gyerekek önállóan családod alapíthassanak, de eközben a nagycsaládhoz fűző kötelek ne vesszenek el, a szülők más minőségben megmaradhatnak. Fontos, hogy egy 80 éves nagymama szülői szava akkor is fontos és hatásos legyen, ha gyereke már maga is szülő. ◆

A Családbarát Médiaért-díj határon túli jelöltje szeptemberben **MAGYAR7 Kaszmán Zoltán: Lóhátról a levendulakertbe** című írása a Felvidéki közéleti hetilapban jelent meg.

SZÖVEG –
MASSAY-KISS ANDREA

DIGISULI

Gondolkodtál már azon, milyen lesz egy iskola 10 év múlva? Megérti az információs társadalom kihívásait, és együtt halad vele? A digitális korba belépő oktatás nemcsak technológiailag profitálhat a modernizációból, hanem megoldása lehet olyan feladatoknak is, mint a személyre szabott oktatás vagy a motiváció növelése. Két szakemberrel beszélgettem arról, hogy hol tart ma az iskolai digitalizáció, milyen akadályokkal néz szembe, és mit hozhat ezen a területen a jövő.

◆ Egy internetes hírportálon olvastam, hogy a tegnapi iskolai nem készítene fel a holnap kihívásaira. Dr. Rab Árpád, a Budapesti Corvinus Egyetem adjunktusa ezt azzal magyarázza, hogy a mai iskola az ipari forradalom eredménye, 200 éves múltat tekint vissza, amikor az oktatás célja az volt, hogy a tudás eljusson tömegekhez. A gond az, hogy az információs társadalom oktatása még mindig az ipari társadalomnak szeretne megfelelni.

A DIGITÁLIS TANANYAG CSISZOLATLAN GYÉMÁNT

Ma az iskolák többségében hagyományos módon folyik a tanítás. Érzékelhető, hogy a digitalizációs folyamatok elkezdődtek, de ezek különbözőképpen valósulnak meg. Az intézmények egy részében ez kimerül egy alapvető számítástechnikai ismereteket adó informatikaórában, mások használnak okostáblát, iPadet, és van, ahol az okoseszközök teljes arzenáljával felszerelve várják a holnap kihívásait.

Az egyetemi adjunktus szerint az oktatás digitális modernizálásának három szintje van. Az első a tárgyi eszközkészlet, információtechnológiai felszereltség; a második a digitális tananyag fejlesztése, az e-learning rendszerek; és ezekhez kapcsolódik harmadik szintként az újszerű gondolkodás. Az iskolai felszereltség pénz kérdése, a tananyag modernizálása esetében már inkább a stratégiahiány a probléma, pedig itt lehetne a legtöbbet változtatni.

„Egy klasszikus tananyag digitalizálása, hogy látványos legyen, nagy kihívás egy átlagos pedagógusnak” – mondja Rab Árpád. Ezért a tananyagok megosztása, cseréje és az oktatói együttműködések, diákok bevonása érdekében szükség lenne a szervezetségre. Szerencsére vannak elköltezett, jó szakemberek Magyarországon, akik keresik a megoldásokat.

ELŐ AZ OKOSTELEFONOKKAL!

Ma még igazi hősök azok, akik félretolva a krétaporos nosztalgiát, megragadják a technológia adta lehetőségeket. Nemcsak azért, hogy a mikroidőkben gondolkodó multitasking-generáció figyelmét megtartsák, hanem azért is, hogy mindezt a tudás megszerzése érdekében felhasználják. Ilyen szakember Király Sándor is, az Eszterházy Károly Egyetem Információtechnológiai Tanszékének vezetője, főiskolai docense, aki középiskolai tanárként is oktat. Király tanár úr nem az a típusú pedagógus, aki ha belép az osztályba, eltereti az okoseszközeit. A digitális környezet szerint nemcsak azt teszi lehetővé, hogy az órai anyag gyorsan megosztható és azonnal elérhető legyen – például Facebook, saját weboldal vagy blogok segítségével –, hanem hatékonyabbá teheti az oktatást azzal, hogy a tanár követheti diákjai tananyaggal kapcsolatos aktivitásait. Az e-learning rendszerek (például a Moodle)

Kép: Getty/Images Hungary

támogatásával dolgozatot sem kell javítani, és látható, hogy egy-egy diák mikor, milyen tananyagrészt tölt le, milyen tesztekkel készül az órára, hogyan halad, hol van elakadva. Mindezek mellett demók és linkek segítségével ösztönzi a tudás elmélyülését, ez tulajdonképpen már a személyre szabott oktatás irányába mutat. A digitális környezetnek és az automatizációnak van más haszna is Rab Árpád szerint: növeli az önkéntesség, az interakció és a motiváció mértékét. A diák szívesebben tölt le egy látványos, digitális tananyagot, és önként vesz részt a távoktatás modern formájában, a MOOC-okban (tömeges, nyílt online kurzusok), amelyek segítségével akár olyan egyetemekre is „járhat”, ahová egyébként nem lenne esélye bejutni.

SULI ÚJRATÖLTVE

Bár még lassan körvonalazódik, de a modernizáció átalakítja majd a tanulási módokat, ezzel együtt meg fog változni a pedagógus szerepe és az iskolai szervezet is. Ideális esetben az iskola már nem nagy mennyiségű ismeretet közvetít, hanem miután tudatosította, hogy az interneten elérhető információ még nem tudás, megtanítja a gyereket ezt konvertálni. Megtanítja, hogy az információval

kapcsolatosan a diák hogyan kérdezzen, hogyan találja meg az összefüggéseket és hogyan legyen vele szemben kritikus. A pedagógus ebben mentorként működik majd közre.

A megvalósuláshoz arra van szükség, hogy a digitalizáció harmadik szintje, az újszerű gondolkodás elterjedjen: a tanári hozzáállás megváltozzon; hogy ha az intézményben a pénzügyi keret megengedi, fejlesszék az információs eszközparkot; hogy az e-learning és egyéb, hatékony tanítást segítő rendszerek megismerésére legyen érdeklődés a pedagógusok részéről is.

Rab Árpád 10 évet jósol ezeknek a változásoknak, ugyan hozzáteszi, hogy oktatás létezhet reformok nélkül is, ám akkor egyre jobban önmaga karikatúrájává válik. Ellenkező esetben lépésről lépésre jelentősebb lesz a különböző tudásszerzések és hitelesítések rendszere, online és offline egyéni tanulás alakul ki, magániskolák jönnek létre, és elképzelhető, hogy bizonyos körökben egyre inkább lehet majd érvényesülni formális tudás nélkül is. Természetesen az iskolai digitalizáció nemcsak nálunk probléma, hanem az egész világon az. Akik egy-két évtizeddel ezelőtt felismerték az információs társadalom kihívásait, ma már profitálhatnak belőle. ♦

SZÖVEG –
UNGVÁRY ZSOLT

SOROZAT –
CSALÁDI TÖRTÉNETEK

MILYEN VOLT SZŐKESEGE...

Kisgyerekként sokáig göndör, szőke hajam volt, amit szögegyenes, fekete hajú apám bizonyára gyanakodva szemlél, de a családfa másik ágán sem nőttek tucattjával ilyen fajta levelek.

◆ Anyai nagyanyám ugyan beszámolt később a saját identitásválságáról, ami neki is a hajszínehez kötődött: kilencen voltak testvérek, és a sok sötétebb árnyalatból három szőke lurkó, köztük nagyanyám, kilógott. Állítólag sokat sírdogált emiatt – valamelyik falubeli be is szólt nekik, hogy ők biztos nem a Kovács Ferenc gyerekei –, mígnem egy nap befogott az öreg a szekérbe, felpakolta a szőke pereputtyot, és eldöcögött velük három faluval arrébb, ahol leszálltak egy portánál. Az elősiető házigazdának dús, göndör, szőke üstöke volt. „Ő Bálint bátya – mutatta be a csemetéknek –, anyátok testvére, hát tőle örököltétek.”

Én ugyan Bálint bátyát már nem ismerhettem, nagyanyámat is inkább ősznek láttam, mint szőkének, de mire ezzel behatóbban foglalkozhattam volna, egészen megbarnultam. Az esetnek azonban van némi transzcendens előzménye. Anyám többször mesélte nekem, hogy amikor várandós volt velem – anyagi nehézségek, krízishelyzet (apám nem sokkal előtte jött ki a börtönből, ahol másfél évet ült államrend elleni izgatásért néhány irománya miatt) – felmerült, hogy elvetetnek, és e célból már valami injekciós kezelésre is bejelentkezett. Ám a kúra során álmában megjelent neki egy angyalszerű, göndör, szőke hajú kisfiú, és azt kérdezte tőle: „Volna szíved megölni a kisfiadat?”. Ezért aztán letett a dologról, s így a világra jöttem.

Érdekes, hogy a történetet többször végighallgattam, de szinte kívülről állóként, afféle meseként.

Nem emlékszem, hogy haragudtam volna anyámra, amiért meg akart ölni, inkább szerettem érte, hogy végül mégsem tette.

Később kiderült, hogy nem minden testvéremnek volt ilyen szerencséje...

Nem lehetett tudatos, mert én is csak évek múltán vettem észre, hogy több novellámban és regényemben is vissza-visszatérő elem az anyával való rossz viszony, miközben nekem, úgy éreztem, harmonikus és szeretettelgyerekkorom volt. Ugyancsak többször bukkan fel akár szurreálisan, akár szó szerint a meg nem születtség, a lét és nemlét kérdése körüli filozofálgatás. Azt már félve teszem hozzá, hogy nálam az írás mindig úgy működött, hogy amikor leültem a géphez – miközben persze nagy vonalakban tudtam, mit akarok írni –, úgy éreztem, a fejemben valaki diktálja a szöveget. Ebből persze túlzás lenne arra következtetni, hogy valamelyik elvetetett testvérem próbál rajtam keresztül saját meg nem született életének értelmet nyerni. És ha így van, akkor hol van az enyém?

Erre mondaná a feleségem, hogy ez már skizofrénia. Vagy egyszerű pánik a lapzártától, amikor az ember bármilyen hülyeséget leír. Inkább rábólintok, hogy persze, pedig kivételesen messze még a lapzárt, és magam sem tudom, komolyan gondolom-e... Egyáltalán: én gondolom-e, vagy valaki a fejemben? ◆

hirdetés

Szent István Rádió
szentistvanradio.hu

EGYER 91.8 MHz | MISKOLC 95.1 MHz | TOKAJ 101.8 MHz
SATORALJAÚJHELY 90.6 MHz | GYONGYOS 102.2 MHz
ENC 95.4 MHz | HATVAN 94.0 MHz | TÖRÖKSZENTMIKLÓS 96.4 MHz

Map locations: ENCS, SATORALJAÚJHELY, TOKAJ, MISKOLC, EGER, GYONGYOS, HATVAN, TÖRÖKSZENTMIKLÓS

JOBB VELÜNK A VILÁG

JÓTÉKONYSÁGI KONCERT

25 éves Bøjte Csaba
Szent Ferenc Alapítványa

EDDA művek // Ferenczi György
Mihályi Réka // Republic
Oláh Ibolya // Presser Gábor
Szikora Róbert // Bøjte Csaba gyermekei
Nem Adom Fel Együttes // Pintér Béla
és még sokan mások...

Papp László Sportaréna
Szeptember 13. 19:00

Jegyek: broadway.hu

ECHO

COPYRAMA
GALÉRIA • KÖNYVTÁR • KÖZTÉR

JÓSZOLGÁLAT
díj | 2019

A CSELEKVÉS DÍJA

FELISMERED A JÓSÁGOT? JELÖLD A JÓSZOLGÁLAT-DÍJRA!

A díj a szociális területeken kiemelkedő és példaértékű munkát végző szervezeteket, valamint önkéntes segítőkét és közösségeket keresi és díjazza országos felterjesztések alapján.

Keress fel a budapesti Március 15. teret, ahol szabadtéri kiállításon találkozhatasz a 2018-as év díjazottjaival!

JELÖLÉSI HATÁRIDŐ:
2019. JANUÁR 31.

TOVÁBBI RÉSZLETEK:
WWW.JOSZOLGALATDIJ.HU/JELOLES

SZÖVEG –
ACZÉL PETRA nyelvész, kommunikációkutató

SOROZAT –
KÖZVILÁGÍTÁS

KÜLDD A KÉMIÁD!

A 24 éves egyetemista lány végül szakított a nála idősebb férfival, mielőtt a találkozásokból kapcsolat lett volna. Pedig a randevúik kivétel nélkül jól sikerültek. A férfi igazán kedves és szórakoztató volt, kiváló beszélgetőtárs és programszervező. Jól érezték magukat együtt. Csakhogy... Az üzeneteit, amelyeket a találkozások előtt vagy után küldött a nőnek – az okostelefon üzenetküldő applikációján –, nem jól fogalmazta meg. „Hiába válaszolt gyorsan, mindig mesterkéltnek és kiszámítottnak tűnt. Ha valami vicceset írtam neki, arra halálos komolysággal reagált, agyonütve a hangulatot és a köztünk lévő vibrálást. Nyilvánvalóan nem passzoltunk” – idézte fel a lány.

◆ „Reggelente és esténként mindig előzékenyen »jó reggelt« vagy »jó éjszakát« kívánt üzenetben. Még soha nem volt senki ilyen figyelmes velem, de nem arra volt szükségem, hogy valaki a napirendemet nyilvántartsa, hanem arra, hogy izgalmas élményekben legyen részünk együtt. Nem volt közös jövőnk” – vallotta egy fiú, amikor azon sajnálkozott, hogy egy ígéretes partnerjelöltről miért kellett lemondania.

Üzenetkémia, nevezzük valahogy így az angol „textual chemistry”-t lefordítva. Pár éve kezdték el használni a kifejezést arra a jelenségre, amikor a két ember közötti vonzerő az egymásnak küldött digitális rövid üzenetekben jön létre. Ha a másik például minden hosszú üzenetre röviden, vakkantósan válaszol, ha az átvitt értelműre szó szerint reagál, ha megvárat a válasszal vagy éppen akkor is ír, amikor nem kéne, ezek „válóokok”. Ha nem veszi az iróniát és megsértődik, ha személytelenül udvarias, vagy ha olyan szókapcsolatokat, kifejezéseket használ, amelyektől szinte „megundorodunk”, akkor biztosan nem lesz hosszú életű a bimbózó viszony. „Helló, csákóka” – üzen a fiú, és a lány már tudja, nem az ő embere. „Hogy vagy ma, Édes?” – kérdezi a lány az első találkozás után, és a fiú siet kitörölni a telefonkönyvéből a számát.

És akkor az emotikonokról – a szavakhoz és betűkhöz kapcsolódó, azokat felváltó képekről, jelekről – még nem is beszélünk! Vagy azokról a fotókról, amelyek a feleslegesnek tartott udvarlási periódust lerövidítve azonnal a nyers, pucér lényegre mutatják (ezt szextingnek, szex-üzenésnek is becézik).

Az üzenetkémia a stílus összecsengése, a hangnem és a kifejezési mód sokszor minden mást háttérbe szorító harmóniája. Sokan mindennél nagyobb jelentőséget tulajdonítanak neki. Mert ugyebár hiába a szemtől szembeni összepasszolás, ha utána nem jön szöveg, ha nem az jön, ami illene, amit vártunk... Ha agyonüti a fizikai tapasztalatot a digitális. Itt mindennél igazabb, hogy a stílus maga az ember, az okostelefonra érkező üzenet pedig maga a stílus. Vagyis a „perfect match”-hez, a tökéletes összepasszoláshoz vagy dobjuk el az okostelefont, vagy váljunk digitálisan is sikeres hullámhossz-szakértővé.

Ma, amikor már az üzeneteink egy része robotoktól, csetbotoktól érkezik, különösen izgalmas kihívás lesz beilleszteni az SMS-t, a Messenger (üzenetküldő) szolgáltatások szövegeit az evolúciós elméletek megfelelő, fajfenntartást érintő fejezeteibe. Például az „SMS mint reprodukciós faktor” munkacímme... ◆

Az egyetemes festészet legsikeresebb hamisítója **magyar** volt.

Kit, hogyan, mennyiért másolt?

Elmyr de Hory

1906-1976

GYŰJTŐ

Minden szerdán a Trend FM-en
15.30-tól

> **Hallgassa további
érdekességekért**

a kultúra és befektetés világából

TREND **FM** ^{94.2}
Gazdaság és Kultúra

www.trendfm.hu

**A HAZAI
MINDEN ELŐTT**

Keress tudatosan
a megbízható és minőségi
magyar élelmiszereket!

Jólesne „egy kis hazai”? Csak rajtad múlik!
A magyar élelmiszerek vásárlásával nemcsak
a hazai kistermelőt és nagyüzemet, hanem az
itthoni ipart és mezőgazdaságot is támogatod.

keresdahazait.hu

médiaunió
rajtad is múlik!

